

o stanovanju i održivom urbanom razvoju (Habitat III) održat će se 2016. u Quitu.

Andrzej Tokajuk iz Poljske održao je izlaganje pod nazivom »Standardi najamnih stanova sagrađenih od strane udruge za socijalno stanovanje u Bialystoku nakon 1996.«. Tranzicijska iskustva Poljske u području stanovanja vrlo su slična iskustvima ostalih zemalja bivšeg realsocijalističkog *lagera* pa je u izlaganju predstavljena geneza priuštivog stanovanja od socijalističkog razdoblja do suvremenih oblika stambene opskrbe nakon 1989. – stambenih programa na nacionalnoj, regionalnoj te lokalnoj razini uz neizostavnu ulogu neprofitnih stambenih organizacija. Studija slučaja naselja s uspješno implementiranim programom socijalnog/priuštivog stanovanja u gradu Bialystoku, izlagaču je poslužila kao empirijski primjer za potkrjepu zagovaračkih aktivnosti dekomodificiranog stanovanja na nacionalnoj razini. Rezultati mjerenja kvalitete stanovanja u naselju, upotrebom parametrijske metode na nekoliko okolišnih i stambenih faktora, pokazali su da se radi o programu vrijednom re-implementacije u drugim urbanim kontekstima diljem Poljske.

Posljednje izlaganje na konferenciji održao je Ognjen Marina iz Makedonije, naziva »Od narativa do strategija: regeneracija kroz uvjete urbanih granica u Skoplju«. Postmodernistički *impetus* ovog izlaganja zasnovan je na različitim projektima urbane obnove u Skoplju, kojima je izlagač želio istražiti javne, privatne i kolektivne sfere grada »identifikacijom socio-prostornih dinamika postojećih urbanih konstrukcija, urbanih fragmenata i praznina, linija podjele i gradskih mreža« kako bi se pokušalo objasniti kaotični razvoj spomenutog grada po pitanju prostorne veličine i gustoće naseljenosti. Analizirajući »urbane narative«,

izlagač je pokušao ponuditi novu viziju održivih obrazaca urbanog razvoja koji, prema njegovim riječima, »neće ovisiti o političkoj volji različitih makedonskih vlada«.

Konferencija je zatvorena kratkom plenarnom diskusijom koju je moderirao Karim Hadjri iz Velike Britanije, uz sudjelovanje plenarnih izlagača Richarda Haywarda i Aseema Inama. Posljednja međunarodna konferencija OIKONET projekta 2016. godine bit će organizirana u Prestonu.

Josip Pandžić
Poslijediplomski doktorski studij
socijalne politike

doi: 10.3935/rsp.v22i3.1319

**EUROPEAN SUMMER SCHOOL
ON SOCIAL ECONOMY
»PERSONALISATION AND SOCIAL
ENTREPRENEURSHIP«**

Bertinoro, 6. - 11. srpnja 2015.

Europska ljetna škola o socijalnoj ekonomiji (ESSE)¹ *Personalisation and Social Entrepreneurship* održala se od 6. do 11. srpnja 2015. u Sveučilišnom rezidencijskom centru, Bertinoro Italija.

Ljetnu školu organizirali su Sveučilište u Bologni i udruga AICCON. Sveučilište u Bologni smatra se najstarijim sveučilištem u zapadnom svijetu. Unutar njegovih sastavnica, u zadnje vrijeme postoje značajni istraživački napor u područjima transformacija socijalne države kao i razvoja socijalnog poduzetništva i socijalnih inovacija. AICCON² je talijanska udruga osnovana

¹ Dodatne informacije o ljetnoj školi možete pronaći na: <http://www.esse.unibo.it/>.

² Više informacija o udruzi na: <http://www.aiccon.it/index.cfm>.

1997. godine od strane Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Bologni, Forli kampusa unutar akademskog kolegija o socijalnom poduzetništvu. Cilj udruge je poticanje, podrška i organiziranje inicijativa za promicanje kulture solidarnosti s posebnim osvrtom na perspektive, aktivnosti i probleme vezane za neprofitne organizacije i zadruge. Ljetnu školu podupirale su EMES³ i EURICSE⁴, dvije od najutjecajnijih mreža koje se bave istraživanjima socijalnog poduzetništva i socijalne ekonomije u Europi.

U posljednjem desetljeću svjedočili smo promjeni koja uvelike karakterizira socijalne sustave u mnogim post-industrijskim državama. Ona se odnosi na promjenu u stavu od građana kao potrošača prema njihovoj aktivnijoj građanskoj ulozi. Ključni aspekti novih socijalnih politika⁵ tiču se proširenja izbora i kontrole korisnika, važnosti informacija i savjeta; usluga koje promoviraju neovisnost osoba, »univerzalnih usluga« te važnost svih dionika koji rade zajedno u oblikovanju zajednice. Te promjene idu u smjeru nove paradigme u proizvodnji, isporuci i potrošnji dobara i usluga, pod nazivom personalizacija, koja zamjenjuje konzumerizam. U novom pristupu personalizacije korisnici su su-proizvođači. Oni su aktivni sudionici u procesu u kojem sve više odlučuju o načinima upravljanja vlastitim životom. Ključ je izgraditi znanje i povjerenje korisnika da se sami aktivno zauzimaju za svoje dobro stvarajući potrebu za izgradnjom nove generacije usluga.

Opisani trendovi sustava socijalne skrbi podrazumijevaju složeniju vladavinu, usvajanje participativnog dizajna znanja i alata u razvoju javnih usluga koji bi mogli pojednostavniti proces i promicati socijalne inovacije u javnom sektoru. U tom okviru, ključna je uloga organizacija trećeg

sektora i u ovoj ljetnoj školi posebno naglašeno – socijalnog poduzetništva. Stoga se nastojalo dati multidisciplinarno znanje o novim trendovima i analitičke alate kako bi se razumjelo ove promjene.

Prvi dan uvodno izlaganje je održao Andrea Bassi, direktor ESSE-a s nazivom *Individualised vs personalised services. After the welfare state: how to ensure citizenship rights in an age of austerity* u kojem se sagledalo promjene socijalne države koje su dovele do evolucije usluga k većoj personalizaciji te koliko se personalizacija uklapa u načine na koji se socijalna država nosi s krizom i planira svoju buduću održivost.

Dennis R. Young s *Georgia State University* otvorio je drugi dan izlaganjem *Social enterprise and personalisation: financing, legal forms, social entrepreneurship and user impact*. Prikazao je načine na koje distinktivni oblici financiranja socijalnih poduzeća koja proizvode različite kombinacije javnih i privatnih dobara te njihov legalni oblik utječu na korisnike u vidu kvalitete i dostupnosti usluga.

Slijedilo je izlaganje Silvie Ferreira sa sveučilišta u Coimbri *Thinking Social Innovation From Complex Problems to Systemic Change. The Case of a Microentrepreneurship Social Incubator*. Predstavila je okvir inovacija koji se zasniva na ciklusu socijalnih inovacija razvijenom u publikaciji *Open Book of Social Innovation*. Praktična primjena ciklusa prikazana je iz perspektive razvijanja konkretnog socijalnog poduzeća kao i mogućeg načina njegovog istraživanja.

Temom predavanja *Social Impact and Wellbeing* Stefano Zamagni sa sveučilišta u Bologni otvorio je treći dan. Sagledao je i analizirao različite mjere koje pokušavaju zahvatiti i mjeriti dobrobit uzimajući u ob-

³ O istraživačkoj mreži saznajte na: <http://www.emes.net/>.

⁴ O istraživačkoj mreži saznajte na: <http://www.emes.net/>.

⁵ Posebice u području zdravstvene skrbi i obrazovanja.

zir njihov nastanak, razvoj i potencijal za aplikaciju. Isto tako, pokušao je definirati pojam socijalnog utjecaja posebno se fokusirajući na razliku izlaza, ishoda i utjecaja te kakvu je vrstu dobara i potencijalno s kojim indikatorima moguće mjeriti.

Nakon izlaganja slijedio je posjet dvama talijanskim socijalnim poduzećima. *Cooperativa Sociale Paolo Babini – Villaggio Mafalda* je talijanska socijalna zadruga koja se bavi socijalnim uslugama u Općini Forlì. Zadruga djeluje u 4 područja: zdravstvo, obrazovanje, uključivanje na tržište rada, lokalni razvoj i obiteljska podrška. *L'Apebianca* je socijalni projekt koji je promovirala socijalna zadruga *Eco-phera* i konzorcij socijalnih poduzeća općine Forlì-Cesena *Consorzio Solidarietà Sociale*. U *L'Apebianca* postoje trgovine koje nude inovativne i ekološke proizvode i usluge u različitim područjima (*wellness* i *beauty*, socijalni turizam, dizajn, organska hrana, itd), bio restoran i sobe za konferencije/ sastanke.

Riccardo Prandini i Matteo Orlandini sa sveučilišta u Bologni s temom *Governance, co-production and personalised services* bili su prvi izlagači četvrtog dana. Sagledala se transformacija socijalne države od birokratskog modela prema administraciji potencijala u promjenama oblika na koji se pružaju usluge i očekivanja građana, ne samo o uslugama, već i koncepciji građanstva. Isticala se važnost potenciranja budućnosti i razvitka usluga usmjerenih na budućnost: personaliziranih i kapacitirajućih. Prikazao se i trend razvoja personalizacije i njezina teorijska uporišta.

Potom je slijedio Martin Routledge izlažući temu *Personalisation in UK. The case study of In Control*. Na konkretnom primjeru zdravstvenih usluga demonstrirao je kako način pružanja usluga koji stavlja

građane i njihove potrebe u središte učiniti dijelom socijalnih politika. Na slučaju organizacije *In Control*, koja je nacionalna dobrotvorna organizacija za inkluzivno društvo u kojem svatko ima podršku za dobar život, konceptualizirao je personalizaciju. Posebice je analizirao pristup osobnih budžeta koji su provodili.

Peti dan započeo je tematskom sesijom *The Economic Underpinning of Social Innovation* koju ju je organizirao europski istraživački projekt SIMPACT⁶. Projekt je iz FP7 istraživačkog okvira i za cilj ima razumijevanje ekonomskih temelja socijalnih inovacija koje su usmjerene marginaliziranim i ugroženim skupinama u društvu. Judith Terstriep, koordinatorica projekta, predstavila je u izlaganju *The economic underpinning of social innovation. Theoretical frame and evidences from SIMPACT case studies* način konstruiranja teoretskog okvira promatranja socijalnih inovacija. Isto tako, prikazala je metodologiju izrade studija slučaja i biografiju socijalnih inovacija te na nekoliko primjera dosadašnjih analiza način na koji su se socijalne inovacije proučavale u projektu.

Nakon toga slijedilo je izlaganje *Social innovation ecosystems. Evidences from SI DRIVE*. Koordinator Christoph Kaletka predstavio je EU FP7 projekt SI-DRIVE⁷. Glavno poslanje projekta je integrirati teorije i metodologije kako bi se unaprijedilo razumijevanje socijalnih inovacija. Putem mapiranja socijalnih inovacija uzimajući u obzir posebnosti različitih konteksta žele izgraditi novu paradigmu inovacija. Prikazao je prve rezultate projekta nakon čega je slijedila zajednička diskusija o dosadašnjim nalazima, njihovom pristupu i značaju razvoja pristupa socijalnim inovacijama temeljenog na dokazima.

⁶ Više informacija o projektu: <http://www.simpact-project.eu/>.

⁷ Za dodatne informacije o projektu pogledajte: <http://www.si-drive.eu/>.

Popodnevna sesija organizirana je s temom *Drawing social innovation business models from case studies, SIMPACT selected case studies analysis and reverse engineering, Extraction and design of business models*. Sesija je bila usmjerena na grupni rad u kojem se na konkretnim studijama slučajeva iz projekata vježbao pristup obrnutog dizajna socijalnih inovacija kako bi se bolje razumio način njihova nastanka i kreativnim promišljanjem približio proces razvoja socijalnih inovacija.

Osim navedenog, poslijepodnevne sesije drugog, četvrtog i petog dana bile su posvećene studentskim izlaganjima. Studenti su imali priliku izložiti svoje ideje, istraživanja ili projekte, raspraviti o njima na konstruktivan način te dobiti povratne informacije i preporuke za daljnji rad. Osim toga, pružile su se razne mogućnosti za neformalne dijaloge. Kroz dijaloge daljnje su elaborirana otvorena pitanja, omogućen je kontekst argumentiranih rasprava o pristupima i teorijskom razumijevanju i prostor za razvijanja suradnji.

U subotu ujutro imali smo završnu sesiju s okruglim stolom koji su poticali Andrea Bassi, Martin Routlage i Dennis Young koji su se osvrnuli na teoretske osnove

personalizacije, dosadašnja praktična iskustva njene implementacije u Europi i načine na koje ona postaje tema u socijalnim politikama.

Ljetna škola dala je novu perspektivu o personalizaciji i njenoj ulozi u modernom pristupu socijalne države, posebno načinu pružanja socijalnih usluga. Raspravljena je i naglašena uloga koju treći sektor ima u današnjem kontekstu i kakve su mogućnosti i potencijali socijalnog poduzetništva za personalizaciju. Predavanja su istaknula različite pristupe i tematska područja dajući okvir za promišljanje daljnjeg razvoja personalizacije kao pristupa koji stavlja građane i njihovu dobrobit na prvo mjesto osiguravajući im više slobode te prilagođenije i kvalitetnije usluge. Kao tema koja uglavnom nije na dnevnom redu naših kreatora politika, ali i istraživača i praktičara, ovaj prikaz ujedno je i poziv na daljnje upoznavanje s pristupom i istraživanjem njegovih mogućnosti primjene u okviru modernizacije hrvatske socijalne politike.

Danijel Baturina
Poslijediplomski doktorski studij
socijalne politike